

24. Fontos információk rólam

Marcsi egy füzetet talált az öltözőben az egyik padon.

A következő óra elején már vissza is kapta a gazdája, ugyanis Marcsi először elvitte a 3. a osztály termébe. Ott megkérdezte a gyerekektől, kit hívnak Takács Károlynak. Amikor átadta a füzetet, még jó nyelvtanórát is kívánt a hanyag füzet tulajdonosnak.

Sok olyan adat, információ létezik, ami személyes dolgokat árul el rólad. Ilyen például a neved, a születési időd, a lakcímed, a diákigazolványod száma, az oktatási azonosítód. Minden olyan adat, amely alapján tudják, ki vagy, vagyis azonosíthatnak téged.

Feladat

1. Miért sikerült ilyen hamar visszaadni Karcsinak a füzetet?
2. Melyek személyes adatok a felsoroltak közül? Beszéljétek meg!

vezeték- és keresztnév; testmagasság; édesanyánk neve; lábméret; kedvenc csapatunk neve; az utca neve és a házszám, ahol lakunk

Figyelem!

Vigyázz a személyes adataidra! Ne add meg azokat idegeneknek! Legtöbbször a szüleid kezelik ezeket az adatokat, ők el tudják dönteni, kivel osztják meg azokat. Beszélj nyugodtan velük vagy a tanítóiddal, ha tanácsra van szükséged a személyes adatokkal kapcsolatban.

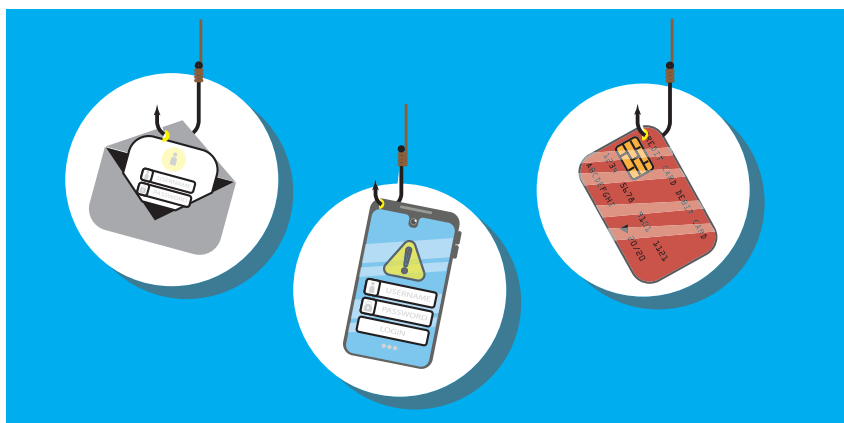
Tanuld meg fejből a legfontosabb személyes adatokat: lakcím irányítószámmal, a születési helyed és időd! Nagyon jó, ha tudod fejből is a szüleid telefonszámát. Így akkor is fel tudod hívni őket egy másik telefonnal, ha a tied lemerült, vagy elveszett. Ha van saját telefonod, hasznos, ha fejből tudod a számát.

Nem csak a személyes adatainkra kell vigyáznunk. Fontos tudnod, hogy a fotókat, videókat a megfelelő alkalmazásokkal könnyedén meg lehet változtatni, meg lehet osztani őket bárkivel, ezért meg kell gondolnod, kinek engeded meg a kép- vagy videóképzítést magadról. Természetesen az osztályfényképen nyugodtan szerepelhetsz, a családi programokról, osztálykirándulásokról szép emlék egy-egy fénykép. De például villamoson, játszótéren, az utcán idegenek csak a szüleid beleegyezésével készíthetnek fotót vagy videófelvételt rólad. Ezt törvény írja elő.

Adathalászok, trükkök

A csalók sokszor az emberek becsapásával igyekeznek megszerezni mások személyes adatait. Ezután kénytelen reklámokat, zavaró leveleket kaphatsz, de később a bankkártyáddal is visszaélhetnek. Gyakori trükk, hogy valamilyen nyereményt, ingyen laptopot, tabletet ígérnek, és ehhez meg kell adnod a személyes adataidat. Természetesen az ajándék nem érkezik meg, de az adataid már a csalók birtokába kerültek. Sajnos az egyszer már megadott adatokat szinte lehetetlen törölni, ezért is kell nagyon óvatosnak lenned.

25. Nem engedem, hogy bántsanak!

Sajnos a digitális világban is létezik csúfolódás, gúnyolódás, kiközösítés, szidalmazás, bántás, agresszió. Nagyon fontos, hogy te soha ne bánts senkit! De az éppen ennyire lényeges, hogy véd meg magadat és másokat is. Ez a védekezés a digitális világban kicsit nehezebb. Adunk néhány ötletet hozzá! Légy felkészült!

Tartsd be a korhatárokat!

13+

Sok alkalmazás csak bizonyos életkor fölött használható. Mivel nagyon csábítóak, biztosan megfordult már a fejedben, hogy jó lenne esetleg egy kicsit előbb regisztrálni rájuk. Ezek a korhatárok azonban téged védenek. Fontos, hogy megtanuld elkerülni azokat a nehéz helyzeteket, veszélyeket, melyek a használatuk során adódhatnak. Ehhez még szükség van pár évre. Az iskolában és otthon is kapsz majd segítséget, hogy később biztonsággal használd ezeket az alkalmazásokat, oldalakat.

Gúnyos, bántó rajzok, szövegek, fotók, videók

Ha a tudomásodra jut, hogy valaki gúnyos, bántó rajzokat, szövegeket, fotókat, videókat készítve csúfol, bánt téged vagy egy osztálytársadat, azonnal lépned kell. Lehet, hogy aki ezt tette, csak vicces akart lenni. Mondd el neki nyugodtan, hogy ez számodra vagy mások számára nem humoros, hanem bántó. Kérd meg, hogy törölje, és semmiképpen ne ossza meg ezeket az „alkotásokat”. Ha nem hajlandó erre, azonnal jelezd a szüleidnek és a tanítóidnak. Az is lehet, hogy van az iskoládban olyan tanár, aki kimondottan az ilyen ügyekkel foglalkozik. Ez nem árulkodás, hanem jogos védekezés! Ha mást bántanak, véd meg! Lehet, hogy ő még nem képes erre, segíts neki!

Biztos vagy benne, hogy ő az?

Ha nem szemtől szemben beszélgetünk valakivel, hanem valamilyen digitális eszköz segítségével, előfordulhat, hogy nem is azzal állunk szemben, akivel gondoljuk. Megeshet, hogy más írt nekünk valaki nevében, vagy másvalakinek adja ki magát a beszélgetőpartnerünk. Éppen ezért soha ne írd le vagy mondj olyasmit, amit egy igazi, személyes beszélgetéskor nem mondanál! Jó trükk felfedni, hogy kivel is beszélgetünk, ha olyasvalamit kérdezel, amit csak a valódi barátod, osztálytársad tudhat (Hogy hívják a kutyádat?, Milyen óra lesz ma a harmadik órátok? stb.). Ha legközelebb találkoztok, rá is kérdezhetsz, valóban ő üzent-e neked.

Figyelem!

Ha nem érzed magadat biztonságban, gyanús valami a digitális világban, azonnal jelezd, kérj segítséget! Fordulj a szüleidhez, az osztályfőnökökhöz! Soha nem szégyen jelezni, ha bajban vagy. Ha tanácsra van szükséged, akkor is bátran keresd őket.

Feladat

1. Játsszátok el párban a következő kis történetet:

Az osztálytársad egy vicces ábrát készített a fotódból: nyúlfület rajzolt rád. Ez neked nem tetszik, és ezt meg is mondd neki. Azt szeretnéd, hogy törölje ezt a grafikát. Utána cseréljétek szerepet!

2. A következő jelenetet csoportban játsszátok el! Mindenki vegyen részt benne. Előtte készüljétek fel közösen, beszéljétek meg, ki mit mond majd, kinek mi a szerepe. A történet a következő:

Egy fiú egy olyan videót mutat a többieknek, ahol egy távol lévő osztálytársatok elesik a gördeszkájával. Többen jól nevetnek rajta. Valaki javasolja, hogy ezt osszátok meg, hogy jó sokan láthassák. Aztán néhányan a védelmére kelnek, végül a készítője igazat ad nekik, és törli a videót.

Minden csoport mutassa be a jelenetet a többi csoportnak! Utána beszéljétek meg, mi volt a véleményetek a történetekről!

3. Tervezzétek plakátot arról, hogy ne használják a gyerekek bántásra, egymás gúnyolására, kiközösítésre a digitális eszközöket!

26. Ez azért már túlzás!

Feladat

Nézd meg a képet! Figyelj a háttérre is! Beszéljétek meg közösen, mi jut róla eszetekbe!

A digitális eszközök megkönnyítik az életünket, és sokat segítenek a mindennapokban. Jó szórakozás a böngészés, filmnézés, játék ezekkel az eszközökkel. De vigyázz arra, hogy ne essél túlzásokba! Maradjon idő mozgásra, sportra, valódi beszélgetésekre is! Szüleid, tanítóid segítenek abban, hogyan tudod beosztani az idődet, hogy elkerüld ezeket a túlzásokat.

Feladat

Adj címet a fenti képnek! Mindenki írja le az általa kitalált címet! Olvassátok fel egymásnak az ötleteket!

Sport-e az e-sport?

Az egyes videójátékok, sportszimulátorok (valamilyen sportot utánozó videójáték) segítségével bajnokságokat, versenyeket is rendeznek. Ezt e-sportnak nevezik. Itt emberek játszanak egymás ellen, de ehhez számítógépet, játékkonzolt használnak. Az igaz, hogy versengenek, de nem igazi erőfeszítés történik. Ezért fontos, hogy az ilyen játékok mellett a valódi sportokat is űzd.

Számok, piktogramok a számítógépes játékokon

A videójátékok, konzoljátékok kiválasztását egy nemzetközi jelrendszer segíti. Ugyanis ezeket a játékokat nem kizárólag gyerekeknek készítik. Ezek a jelek felhívják a figyelmet arra, hány éves kortól ajánlott egy-egy játék, és milyen veszélyes tartalmak találhatók bennük. Mindenképpen figyeljete rájuk, amikor játékot választotok!

Eszközmentes időszak, kütyümentes zóna

Sokszor el sem tudjuk képzelni, milyen lehet digitális eszközök nélkül az élet. Már alig vannak olyan részek az országban, ahol ne tudnánk használni az eszközeinket (nincs vezetékes vagy vezeték nélküli internet, telefon és tévérő). Érdeemes néha otthon eszközmentes időszakokat tartani. Beszéljétek meg, hogy senki sem (a felnőtteket is beleértve!) használja adott ideig (például reggeltől délig vagy este 8-ig) a telefonját, notebookját, tabletjét, nem nézi a tévét stb. Helyette játsszatok olyan játékokat, melyekhez nem szükségesek ezek az eszközök, olvassatok, meséljétek!

Az is jó ötlet, hogy jelöljétek ki úgynevezett kütyümentes zónákat, olyan helyeket, ahová nem visztek digitális eszközöket, csak hagyományos (például táblás) játékokkal játszatok. Itt tilos telefonálni, számítógépet használni. Tervezhetek egy jó piktogramot is ennek a zónának.

